

ramme. Herved komme de Ustyrbige til at lide med de Styrbige, for at disse, som dog vistnok altid ville udgøre det mindste Tal, ikke skulle komme frem og forlange Fattighjælp. Der er i denne Henseende en meget stor Mangel ved den nuværende Fattiglou, som er Skyld i den Demoralisation, der er kommen frem, og denne Mangel er, at medens Loven paa den ene Side paabyder, at Fattigbestyrelsen skal hjælpe Enhver, hvis Trang er vitterlig, har den paa den anden Side ikke givet Fattigbestyrelsen noget Middel, hvorved den med Kraft kan modvirke de uberettigede Fordringer, der komme frem. Deri ligger den store Feil; man siger paa den ene Side: I skulle hjælpes, men giver paa den anden Side ikke noget Middel til at værge sig imod uberettigede Krav. Det er ganske vist Tanken i det, jeg har oplæst, som har ført til den Mand, der overhovedet gaar igjennem det foreliggende Lovforslag; men jeg tror, at det rette Middel imod det Onde, her er tilstede, og som skal modvirke, aabenbart vil være, at man giver Fattigvæsenet en Myndighed til at værge sig imod uberettigede Krav. Mig forekommer det, at denne Myndighed heldigst vilde komme frem paa den Maade, at man oprettede større Forsørgelsesanstalter, f. Ex. amtsvis eller for større Kredse, hvortil man kunde henwise Forsørgelsen af alle Bagabonder under en Evang, som kunde være passende for den Slags Folk. Naar den kommunale Fattigbestyrelse havde et saadant Middel til at anbringe slige Folk paa en for dem passende ubehagelig Maade, saaledes at den altid kunde svare dem: „Ja, I kunne komme; men vi sende eder til denne Anstalt“, og naar der da lidt efter lidt blev fremkaldt en Bevidsthed om en Ubehagelighed derved, som vilde udøve det fornødne Tryk, var der etableret en saadan Myndighed, som selvfølgelig ikke kan undværes nu og endnu mindre, naar man vil gjøre humane Principer gjældende i Fattiglovgivningen. Jeg skal i denne Henseende kun udtale, at man vel trundt omkring, om end ikke i alle Landets Amter, saa dog i de fleste, har Anstalter som dem, jeg her har nævnt; men disse Anstalter er efter min Formening af en for streng Karakter. Man sender Individer derhen for at forbedre dem lidt ved en Slags Straf; men min Mening er, at man skulde sende en vis Slags Individer derhen til stadig Forsørgelse, og dertil tror jeg, at de nuværende Anstalter ere lovlige strenge. Disse vilde imidlertid ikke blive overflødige, thi de ville behøves ganske til det Samme, hvortil de nu bruges. Denne min Tanke fører mig naturligt til at udtale, at det staar for mig som et Hovedpunkt, der bør gjennemføres i den nye Fattiglou, at man kommer til at fjeslne mellem Værdige og Uværdige. Der er paa mange Steder fremsat Indvendinger imod denne Tanke. Man har ment, det er vanskeligt at kunne fjeslne imellem dem; man har ment, at en saadan Foranstaltning vil være uretfærdig; man har ment, at

man ikke vil kunne finde Mænd til at foretage denne Adskillelse, og meget Andet. Jeg tror dog, at det Retfærdige i denne Adskillelse ligesom er begrundet i Nødvendigheden af den, thi, uden at man behøver at spørge om, hvori den dybere Grund til de vedkommende Menneskers Fordærvelse ligger, og selv om man maa tilstaa, at den væsentlig ligger i Samfundet, kræver dog Hensynet til Andre, at man udskiller dem, som ikke kunne eller ville leve sammen med Andre, uden at fortrædige dem. Samfundet har den Pligt at beskytte dem, der ville leve i Fred og Ro, og man maa ikke, fordi de ere fattige, kaste dem ind imellem Individer, med hvem de ikke kunne leve sammen uden Ufred og Uorden. Jeg tror heller ikke, at den praktiske Udførelse af en saadan Adskillelse vil støde paa særdeles store Vanskeligheder. Jeg indrømmer, at man, for at fjeslre sig imod at regne for mange med til den mindre gode Klasse, altid maa have en Dør aaben, for at kunne tage Flere med, hvis det skulde vise sig, at man har været for streng. Naar man holder sig paa det Trin, kun at udskilte Saadanne, som ved deres Liv og Levnet give offentlig Forargelse, og som vise for Alle og Enhver, at de ikke ville leve ordentlig, vil en saadan Adskillelse ikke medføre praktiske Vanskeligheder, hvormed den vil have overordentlig heldige Følger for den kommunale Forsørg, idet man ved at henwise saadan Personer til passende Anstalter kan anvende langt mere Humanitet imod dem, som blive tilbage. Jeg har udtalt dette som et Par Hovedtanke, hvilke jeg ikke kan fjeslne, det paa nogen Maade kan gaa an at lade ude af en Fattiglou, som nu skal dannes. I de to omtalte Tilfælde maa vi komme ind paa nye Tanker og forsøge at gjennemføre dels en Modvirken af, at Individerne skulle falde Fattigvæsenet til Byrde, og dels betydelig mere Humanitet gjennem alle Fattigvæsenets Led og Grader. Den stigende Oplysning, som heldigvis breder sig mere og mere ned i Folket, medfører, at de Individer, om hvilke der her er Tale, stedse faae et klarere Begreb om, at de ere Mennesker og have menneskelige Rettigheder; de komme til stedse klarere at se, at det offentlige Fattigvæsen er en overordentlig sørgelig Nødhavn for dem til Slutningen. Den almindelige Velstand, der udbreder sig i Landet, og den den deraf følgende Lævevis synes mig ogsaa at gjøre Fordring paa, at den offentlige Fattigbestyrelse gjennemtrænges af en saa human Mand, som det paa nogen Maade er muligt. Det forekommer mig imidlertid ikke, at der i det foreliggende Lovforslag er taget alt det Hensyn til Humanitet, som jeg kunde ønske, og jeg skal derfor anbefale det vordende Udvalg at have sin Opmærksomhed henvendt derpaa. — Enden jeg slutter, skal jeg tillade mig at fremsøre nogle spredte Bemærkninger om Et og Andet i selve Lovforslaget, jeg vil da først udtale mig om § 12. Jeg befinder mig i den Henseende ligesom i flere andre i fuldstændig Mod-